

de vraag, hoe men 'de inlanders' het beste kon bestrijden. Wij schrijven 'de inlanders', want velen van die officieren en onderofficieren dachten in de koloniale begrippen waarin zij waren gevormd. Werden die begrippen overgenomen? Dat moet betwijfeld worden. Toen de Zeven december-divisie eind '46 in Indië was aangekomen, viel het de sous-chef van de Generale Staf van de Koninklijke Landmacht, generaal-majoor P. L. G. Doorman, die zich naar Indië had begeven, op, dat 'de verhouding tussen de troep en de [Indonesische] burgerbevolking bepaald goed te noemen' was. 'Doordat deze troepen nimmer tevoren in Nederlands-Indië zijn geweest, is', zei hij in Den Haag aan de leden van de Raad voor Oorlogvoering, 'hun houding geheel onbevangen en behandelen zij de Indonesiërs als hun gelijken.'¹

Over de geestesgesteldheid van het Knil daarentegen maakte althans Schermerhorn zich zorgen. Hij duidde het in oktober '46 in zijn dagboek als een 'uit menig oogpunt kwalijk element' aan.² Ruim een half jaar later, in juni '47, ergerde hij zich er aan dat ongunstige figuren die uit het leger van de Republiek afkomstig waren, door het Knil waren aangeworven – 'ook de werving van Menadonezen en Ambonnezen, in plaats van demobilisatie, is', zo schreef hij voorts, 'een aanduiding van de geest die in het leger bestaat.'³

Hoe zat het met de voorlichting?

Wij maken verschil tussen de voorlichting naar boven en die naar beneden.

Bij de eerste speelde de door Knil-officieren geleide geheime dienst, de *Nefis*, een belangrijke rol: zijn taak was het om een maximum aan militaire en politieke gegevens over de Republiek te verzamelen.⁴ Daaronder waren publieke gegevens, ontleend aan Republikeinse radio-uitzendingen en aan de Republikeinse pers, mededelingen van Republikeinse militairen die men in handen had gekregen, mededelingen van Indonesiërs die als informanten van de *Nefis* optraden, en vooral ook gegevens die ontleend waren aan opgevangen en gedecodeerde radiote-

¹ Raad voor militaire aangelegenheden van het koninkrijk: Notulen, *NIB*, dl. VI, p. 7 e.v. ² *Het dagboek van Schermerhorn*, p. 40 (14 okt. 1946). ³ Men houde bij Schermerhorns uitlating (a.v., p. 586 (10 juni 1947)) in het oog dat het Knil dringend behoefte had aan recruten – Menadonezen en Ambonnezen die mede als gevolg van de *Bersiap*-gruwelen fel tegen de Republiek gekant waren, kwamen zich aanmelden, Javanen nog maar heel weinig. ⁴ In september '48 werd de *Nefis* herdoopt tot Centrale Militaire Inlichtingendienst (de CMI) – deze heeft slechts ruim een jaar bestaan; wij willen derhalve die naamsverandering verwaarlozen.